

YANGIN YÖNETMELİĞİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN TEMEL AMACI MEVCUT YÖNETMELİĞİN UYGULANMASI

Odamız Ankara Şubesinin düzenlediği bir dizi etkinlik kapsamında gündeme gelen ve Ankara Şubemiz ile Tesisat Mühendisleri Derneği Ankara İl Temsilciliğinin ortaklaşa düzenledikleri “Yangın Yönetmeliğinde Değişiklikler” konulu seminer, 18 Kasım 2006 tarihinde Ankara’da yapıldı. Etkinliğin bant çözümleri Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubesi tarafından yapılıp, ayrıca yayınlanacak. Prof. Dr. Abdurrahman KILIÇ tarafından yapılan sunuş öncesinde TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Emin KORAMAZ bir konuşma yaptı. Konuşma metni şöyle:

“Değerli Katılımcılar,

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ve şahsım adına hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi yangın konusunun da içine girdiği tesisat alanında Odamızın bir dizi etkinliği bulunmaktadır. Bunların başında Tesisat Mühendisliği Kongreleri gelmektedir.

Mühendislik etiği, uzman mühendislik, yapı denetimi, eğitim ve akreditasyon gibi mesleğimizin önemli konuları ilk olarak TESKON oturumlarında ele alınmıştır. Böylece TESKON, bir yandan yeni bilgi ve teknolojilerin paylaşıldığı etkili bir platform olarak görevini yerine getirirken, diğer yandan meslek alanının uluslararası standartlara kavuşturulması yolunda önemli katkılarda bulunmuştur.

Bilginin beş yılda eskidiği ve sürekli olarak yenilenmesi gerektiği gözetildiğinde bu kongreler daha bir önem kazanmaktadır.

Tesisat ve bağlantılı konularda Odamız çok sayıda bilimsel-teknik kitap yayınlamaktadır. Periyodik yayın-

larımızda ve Tesisat Mühendisliği dergimizde bilimsel makaleler yayınlanmaktadır. Odamız, sürekli eğitim ilkesi çerçevesinde, ülke geneline yayılmış 49 noktadaki Meslek İçi Eğitim Merkezleri kanalıyla, Yangın Tesisatı dahil Mekanik Tesisat Mühendisliğine ilişkin 19 konuda eğitimler vermektedir.

Kurulduğu yıl olan 1998’den beri MİEM çerçevesinde, bu konularda bugüne değin 1176 kurs açılmış olup, kurslar sonrasında yapılan sınavlarda başarılı olan 24 bin 110 üyemiz Resmi Gazete’de yayımlanan Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğimiz uyarınca belgelendirilmiştir.

Özel olarak Yangın Tesisatı konusunda ise 33 kurs açılmış, 778 üye belgelendirilmiştir. Yalnızca bu çalışma dönemimiz olan 41. Dönemde ise açılan 15 kurs sonucunda 355 üyemiz belgelendirilmiştir.

4708 Sayılı Yasa iptal edilen 595 Sayılı KHK ile aynı anlayışla oluşturuldu

Odamızca yürütülen eğitim ve belgelendirme çalışmalarının kurumsal bir yapıya kavuşturulması amacıyla Oda merkezinde Personel Belgelendirme Kuruluşu oluşturulmuş, tüm sistem dokümanları yeniden hazırlanmış, belgelendirme faaliyetlerimizin akredite edilmesi için TÜRKAK’a başvuru yapılmış olup TÜRKAK denetimi gerçekleştirilmiştir.

Yine mekanik tesisat mühendisliği konusunda eğitim verdiğimiz yangın dahil 19 alana ilişkin eğitim ve uy-

gulama kitapları hazırlanarak üyelerimizin ve kamuoyunun kullanımına sunulmuştur. Bu kitapların büyük bir çoğunluğu üniversitelerimizde kaynak kitap olarak gösterilmektedir.

Sevgili Katılımcılar,

Tesisat sektörünü ilgilendiren yasal düzenlemelerden biri, bilindiği üzere yangın konusuyla da ilişkili olan “Yapı Denetim Kanunu”dur. 17 Ağustos 1999 depreminin ardından “ben yaptım oldu” anlayışı ile oluşturulan 595 sayılı KHK’nin Anayasa Mahkemesi’nce iptali üzerine aynı anlayışla oluşturulan 4708 sayılı yasanın sonuçları 2003 Mayıs’ında Bingöl depreminde toplumsal vicdanımızı yaralayarak bir kez daha ortaya çıkmıştır. Yürürlükte olan 4708 sayılı yasanın kapsamına I. derece deprem bölgesindeki birçok ilimiz tüm uyarılarımıza rağmen ısrarla alınmamıştır.

Depremlerde kayıpların % 80’e varan kısmı, taşıyıcı sistemlerin gördüğü zarara bağlı olarak tesisatlar da oluşan hasarlar sebebiyle meydana gelmektedir. Taşıyıcı sistemin yıkıcı nitelikte hasar görmemesi durumunda yangın koruma sistemi, havalandırma sistemleri, duman tahliye fanı, acil durum jeneratörü vb. birçok tesisat donanımının, deprem sonrası kesinlikle çalışır durumda olması gerekir. Ayrıca mekanik tesisatın ve ekipmanlarının bu durumda çevreye hasar vermemesi ve tehlike yaratmaması gerekir. Aksi takdirde can ve mal kaybının önüne geçilmesi olanaksızdır.

“Yapı Denetiminin kamusal bir denetim alanı olduğu asla unutulmamalıdır”

Uluslararası standartlar uyarınca ülkemizde tüm tesisatlarda sismik koruma yapılması bir lüks değil, olmazsa olmaz bir koşuldur. Bu standartlara göre inşa edilecek binaların bulunduğu bölge, arazi şartları, bina yüksekliği ve tesisatların konumu, binanın ve

ekipmanların önem faktörü vb. birçok bilgiye göre belirlenen deprem yüklerine göre tesisatların korunması yapılmalıdır. Ülkemizde de artık tüm binaların bu bilinçle inşa edilmesi gerekliliği açıktır.

Yapı Denetiminin anahtarı Mesleki Denetim, onun olmazsa olmaz koşulunun da “Uzmanlık ve Belgelendirme” olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla bina ve bunun doğal eki mekanik tesisatının tasarım, üretim ve bakımında gerek üretenler, gerekse bunları denetleyenler Oda’dan belgeli konunun uzmanı mühendisler olmalı ve bu yasal düzenlemelerde yer almalıdır. Yapı Denetiminin kamusal bir denetim alanı olduğu asla unutulmamalıdır.

Son Ulusal Tesisat Kongremizde ve daha önceki kongrelerde defalarca dile getirilen ve meydana gelen depremlerin sonuçlarından da görüldüğü üzere, 4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu’nun sağlıklı, güvenli, yapı üretimine ilişkin sorunları çözemediği bir kez daha ortaya çıkmıştır.

TMMOB’ye bağlı ilgili meslek odalarının görüşleri alınarak, bilim ve tekniğin gereklerine uygun olarak hazırlanacak yeni bir Yapı Denetim Yasası ivedilikle TBMM gündemine taşınmalıdır.

Bu Kanunun temelini oluşturacak ve tüm hazırlıkları TMMOB tarafından tamamlanmış olan “Yetkili/Yetkin Uzman Teknik Eleman Yasası” da Yapı Denetim Yasanına paralel olarak TBMM gündemine taşınmalıdır.

Kentler yanmaya, patlamaya hazır bombalara dönüştürülüyor

Değerli Katılımcılar,

Yangınlara karşı önlemler, gerek konutlar gerekse işyerleri ve sanayi kuruluşları açısından modernlik ölçütleri arasında sayılabilir. Ancak bugün Türkiye’de,

“Yürürlükte olan 4708 sayılı yasanın kapsamına I. derece deprem bölgesindeki birçok ilimiz tüm uyarılarımıza rağmen ısrarla alınmamıştır”

binalarda yeterli söndürücü ekipman bulunup bulunmadığı, çok sayıda insanın bulunduğu kahvehane ve benzeri yerlerde ikinci bir çıkış bulunup bulunmadığının yanıtlarını kestirmemiz pekala mümkündür.

Öte yandan Türkiye bir deprem ülkesidir ama buna karşın deprem bölgelerindeki okullar, hastaneler ve diğer kamu yapıları bilimsel olarak incelenmemiş, kentsel yaşamda rant kaygısı, can ve mal kaygısının önüne geçmiştir. Milyonlarca insanın kaderiyle baş başa bırakılmış olması düşündürücüdür.

Deprem bölgesinde yerleşim alanları, bu alanlar içerisinde geçen, I. ve II. Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler kapsamında yer alan Sanayi Tesisleri ve bunlarla iç içe geçmiş bulunan NATO Boru Hatları, Doğal Gaz Boru Hatları, LPG Boru Hatları, yerleşim alanları içerisinde hiçbir standarda bağlı olmaksızın kurulan ve işletilen akaryakıt istasyonları, tüp gaz satış bayileri, v.b. bir arada bulunmaktadır. Tüm bunların taşımakta olduğu yangın ve endüstri kazaları olasılıkları ile bu alt yapı tesislerinin yer aldığı bölgelerin taşıdığı deprem riskleri, kentleri yanmaya, patlamaya hazır birer bomba haline getirmekte ve yaşam güvenliğini ortadan kaldırmaktadır.

“Yapı Denetiminin anahtarının Mesleki Denetim, onun olmazsa olmaz koşulunun da “Uzmanlık ve Belgelendirme” olduğunu biliyoruz”

Marmara Boğazları başta olmak üzere Karadeniz, Marmara ve Ege Denizleri ile Körfezlerindeki uluslararası deniz trafiğinin taşıdığı kaza, yangın v.b. riskler yanında bu denizlere kontrolsüzce boşaltılan atıklar, kıyılarda yer alan sanayi kuruluşları ve petrol türevleri ile kimyevi madde depoları ve bunlara ait işleme-üretim tesisleri, limanlar, deniz altında inşa edilmiş olan yakıt platformları ve boru hatları da önemli birer risk faktörü oluşturmaktadır.

Bu tür sanayi, depolama, liman v.b. tesislerin ve alt yapı tesisleri ile ulaşım hatlarının yer aldığı bölgelerin deprem açısından da risk taşıyor olması ve pek çoğunun fay hatları üzerinde bulunması tehlikenin

boyutlarını artırmaktadır. Ancak 17 Ağustos Marmara Depremi'nin ardından depremin etkisi ile İzmit Körfezi'nde yaşanmış olan TÜPRAŞ Yangını ve 28 Temmuz 2002 tarihindeki AKÇAGAZ Patlaması ve bunlarla birlikte Ankara'daki Modern Çarşı Yangını, İzmir'deki Büyük Efes Oteli Kongre Merkezi Yangını, İstanbul'daki G-MALL Yangını ve irili ufaklı yangınlar, yapı denetimi, binaların yangından korunması, tesisat, deprem ve diğer birçok olgunun iç içe ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Gerçek gerekçe Yönetmeliğin Geçici Maddesinin I a) ve b) Fıkralarında gizli

26.07.2002 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren “Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik” ise sürekli vurguladığımız gibi yeterince işlenme-

den yürürlüğe girmiş, sonra da yaygın kullanımı sağlanamamıştır. 26 Temmuz 2005 tarihine kadar kamuya açık binaların yönetmelik hükümlerine uygun koşullara getirilmesi gerekirken (Geçici

Madde 1a) ülke genelinde yerel ve merkezi yönetimlerin bu konuda yeterli gayret içerisinde olmadığı görülmektedir.

Binaların Yangından Korunması hakkında yönetmeliğin geçici I. maddesinde belirtilen can ve mal güvenliği açısından yüksek risk grubunda yer alan kamuoyuna açık binalarda (kafeterya, restoran, okul, hastane, otel, çarşı, tiyatro, sinema, iş yerleri vb.) yangına karşı önlemlerin alınması ve denetimine yönelik belirtilen üç yıllık süre 26 Temmuz 2005 tarihinde dolmuştur.

“TMMOB’ye bağlı ilgili meslek odalarının görüşleri alınarak, bilim ve tekniğin gereklerine uygun olarak hazırlanacak yeni bir Yapı Denetim Yasası ivedilikle TBMM gündemine taşınmalıdır”

Değerli arkadaşlar,

Şimdi dikkat edelim, bugüne kadar yürürlükte olan yönetmelik, “uygulanma aşamasında aksaklıklar belirlendiği, yangınla ilgili güvenlik anlayışındaki değişiklikler ve en önemlisi yeni yapılacak binalar dışındaki mevcut binalarda da alınacak önlemlerin belirlenme ihtiyacı ve AB müktesebatına uyum çerçevesinde yeniden hazırlanan değişiklikler” gerekçesiyle değiştirilmek istenmektedir.

Uygulanma aşamasında aksaklıklar bulunmakta ve teknik açıdan bazı değişiklikler yapılmakla birlikte, gerçek gerekçe Yönetmeliğin Geçici Madde I a) ve b) fıkralarında gizlidir. Şöyle denmektedir:

“a) Yüksekliği 30.50 m’ yi geçen konut harici bütün binalarda ve yatak sayısı 200’ü geçen oteller ile kullanım alanı 3000 m2’nin üzerinde olan alışveriş, eğlence, ticaret ve toplanma amaçlı yerlerde bu Yönetmelikte istenen tedbirleri 3 yıl içinde (26 Temmuz 2005 tarihinde dolmuştur) yerine getirmek zorundadır.

b) Diğer mevcut yapılarda, belediye itfaiye teşkilatı ile Sivil Savunma Müdürlüğünün görüşü alınarak bu Yönetmelik esaslarına göre belirlenen uygulanabilir iyileştirici tedbirler 5 yıl içinde (26 Temmuz 2007 tarihinde dolacaktır) yerine getirilir.”

Yeni Yönetmelik taslağında ise a) fıkrası “2010 yılı sonuna kadar; b) fıkrası ise “2012 yılı sonuna kadar yerine getirilir” şeklinde değiştirilmektedir.

Yeni değişikliklerle Yönetmelik beş yıl daha erteleniyor

Yani yeni değişikliklerle Yönetmelik aslında beş yıl daha ertelenmektedir.

Ülke düzeyinde bir çok alanda hakim olan “denetim-sizlik”; yasa ve yönetmeliklerde uygulanması zorunlu son tarihleri uzun aralıklarla belirleme ile sürmekte ve sürekli olarak ileri bir tarihe ertelemektedir. Denetim yetkisine sahip kuruluşlar, bu Yönetmelik kapsamında acaba ülke düzeyinde kaç işletmeyi, hastaneyi, okulu, dershaneyi, alışveriş merkezini, gazinoyu, barı, internet salonunu, bankayı, yurdu, müzeyi denetlemiştir? Şubelerimizden gelen veriler, durumun korkunç olduğunu göstermektedir.

Değerli katılımcılar,

Odamız bu konudaki görüş ve değişiklik önerilerini ilgili yerlere iletmiştir. Ayrıntılara burada girmeyeceğim. Sözü değerli konduğumuza bırakacağım.

Yönetmelikte yer alan önlemlerin ve denetimlerin ancak yangın güvenliği konusunda uzman makina, elektrik mühendisleri ve mimarları içinde bulunduran heyetler tarafından yapılabileceği de açıktır.

Odalarımızın, üniversitelerimizin ve sektör derneklerinin bu alanda yapılacak olan eğitim ve denetim çalışmalarına destek verme çağrılarını da yıllardır yanıtızsız bırakılmaktadır.

Yönetmeliğin AB mevzuatına uygun olarak gözden geçirilmesi, merkezi ve yerel yönetimlerin yangın güvenliğinin sağlanması için uygulama yönünde çalışmalar gerçekleştirmelerine ilişkin duyarlılıkların geliştirilmesi gerekliliği açıktır.

Sevgili arkadaşlar

Yangın Yönetmeliğine ilişkin Prof. Dr. Abdurrahman KILIÇ ayrıntılı bir sunuş yapacak. Kendisine teşekkür ediyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.”